

GERILIM/MACERA

JEAN-CHRISTOPHE,
GRANGÉ
LONTANO

DK

Lontano

**DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN
DİĞER KİTAPLARI**

Kızıl Nehirler
Taş Meclisi
Leyleklerin Uçuşu
Kurtlar İmparatorluğu
Siyah Kan
Şeytan Yemini
Koloni
Ölü Ruhlar Ormanı
Sisle Gelen Yolcu
Kaiken

LONTANO

Orijinal adı: Lontano

© Editions Albin Michel-Paris, 2015

Yazan: Jean-Christophe Grangé

Fransızca aslından çeviren: Tankut Gökçe

Türkçe yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

1. baskı / Mayıs 2016 / ISBN 978-605-09-3469-4

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: YZK

Kapak görseli: © Ulstein Bild / Getty Images

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1

Baha İş Merkezi. A Blok Kat: 2

34310 Haramidere-İstanbul

Tel. (212) 412 17 00

Sertifika no: 12026

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Lontano

Jean-Christophe Grangé

Çeviren: Tankut Gökçe

Ysé ve Kaïto için

Beyaz güneş, kırmızı toz.

Sıcaklığı kırk derecenin üstünde bir şapel.

Her siyasetçi, her subay, önemli zat ve şirketin diğer ileri gelenleri sırayla ilerliyor, birkaç saniye saygı duruşunda bulunuyor, ardından patlayan flaşlarla ve öğlen güneşiyle gözleri kamaşmış bir halde aynı resmi adımlarla yerlerine dönüyorlardı. Arkada, FARDC* askerleri tarafından kordon altına alınmış, az çok düzgün kıyafetler giymiş halk temsilcileri, ölmüş kişinin fotoğrafının basılı olduğu plastik görünümlü küçük bayrakları sallıyorlardı.

Erwan Morvan kendine burada ne aradığını soruyordu. Orada doğmuş olmasına rağmen Kongo'yla hiçbir ilgisi yoktu. İki yaşında Fransa'ya gelmişti, orayla ilgili en ufak bir anısı dahi bulunmuyordu. Babası Grégoire, onu Katanga eyaletinin başkenti Lubumbashi'den "eski dostu" General Philippe Sese Nseko'nun cenaze törenine götürmek istemişti. O da kabul etmişti. Hem babasına olan saygısından hem de çok merak ettiğinden...

İkinci grupta, beyazların arasında yer alan baba-oğul Morvan'lar sıralarını bekliyorlardı. Altında tabutun durduğu sayvan, çiçekleri ve erguvan kırmızısı bayraklarıyla bir diva locasını andırıyordu. Yıldızlı süslerle çevrili Nseko'nun bir portresi, turkuvaz zemin üzerinde diyagonal kırmızı ve sarı bir şerit ile köşesinde yine sarı bir yıldız bulunan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti bayrağı örtülmüş tabutun üstüne yerleştirilmişti. Cenaze taşıyıcıları ile bando takımı narçıçeği renginde kıyafetler giymişlerdi. Çok klasi.

Yine de biraz yakından bakınca kusurlar göze çarpıyordu. Toza bulanmış uniformalar kötü dikilmişti. Çadır eğri monte edilmişti. Bando hatalı çalıyordu, her müzik parçası bir osuruk sesi gibi sonlanıyordu. Ziller leğen kapaklarından farksızdı.

* Demokratik Kongo Cumhuriyeti Silahlı Kuvvetleri. (ç.n.)

Ama sıcak en kötüsüydü. Hayatın en küçük molekülünü, tava-daki bir içyağı parçası gibi kavuruyordu.

Erwan kravatını gevşetti. Gömleği tenine yapışmıştı. Ağzında toprak tadı vardı. Gözlerinin altında mor halkalar oluşmuştu. Hayatında ilk kez, bayılacağını düşünüyor ve korkuyordu.

Yanında, bir metre doksan santimlik boyu ve yüz yirmi kilo ağırlığıyla ismarlama Ermenegildo Zegna takımının içindeki Grégoire'ın ise sanki bu cehennemi sıcağa karşı bağışıklığı vardı. Kolunun altında küçük çelengi, tokalaşiyor, gülücükler dağıtıyor, gözyaşlarına hâkim oluyor, üzüntüsünü belli etmeden gösterisini sergiliyordu.

Erwan onun hareketlerini gözlemliyordu: Babası, deniz serpintisiyle kızarmış yanakları ve fileto bıçağıyla yontulmuş gibi görünen başıyla bir Bröton denizcisine benziyordu. Bir mandayı andıran yüz hatları ve kemerli bir burnu vardı. Bir tutam kıvrıcık ve gri saç, galvanizlenmiş çelik bir küreyi andıran kafasını çevreliyordu. Aslında Erwan da onun daha az iri –ve daha merhametli– bir benzeriydi.

– Ali Bongo, Omar'ın oğlu, diye mırıldandı Grégoire, tabuta yaklaşan ufak tefek adamı işaret ederek.

Erwan'ın Afrika siyaseti hakkında en ufak bir bilgisi yoktu, ama en azından şunu biliyordu: Kırk yıldan fazla bir süredir Gabon'un başkanı olan Omar Bongo, Afrika devletlerinin en acımasız liderlerinden biriydi ve Heksagon'u* petrolle suladığından Fransa'nın “vazgeçilmez dostu” olmuştu. Artık meşale oğlu Ali'deydi.

– Arkasındaki, Moïse Katumbi Chapwe, Katanga valisi...

Erwan'a göre hepsi birbirine benziyordu, bereket versin ki bu melezdi ve Texas'lular gibi bir stetson** şapka takmıştı. Ona anlatılana göre, Katumbi yerel bir figürdü. Milyoner ve insanseverdi, bir futbol kulübünün başkanuydu, Kabila hükümetinin en popüler adamlarından biriydi.

– Richard Muyej, Demokratik Kongo Cumhuriyeti içişleri bakanı. Çok tehlikeli biri.

Önceki gün, akşam yemeğinde, Grégoire Morvan ülkenin yakın tarihinden bahsetmişti. Erwan pek bir şey anlamamıştı, ama bazı olayları aklında tutmuştu. Ruanda'daki katliamdan sonra Tutsiler Hutu milislerini Kongo'ya kadar kovalamıştı. Tutsiler Mobutu'yu iktidardan indirmek ve Laurent-Désiré Kabila'yı baş-

* Heksagon: Coğrafi biçimi altıgeni andırıldığından Fransa için kullanılan bir deyim. (ç.n.)

** Stetson: Bir tür kovboy şapkası. 1865'te John B. Stetson Company tarafından üretilmiştir. (ç.n.)

kanlığa getirmek için bu durumdan yararlanmışlardı, fakat Başkan Kabila müttefiklerine cephe almakta gecikmemiş; düzenli ordu, Tutsi milisleri, Hutu sığınmacılar, isyancı milisler ve BM Barış Gücü arasında ikinci bir Kongo savaşı başlatmıştı... 2001 yılında Kabila bir suikast sonucunda öldürülmüş ve hemen yerine oğlu Joseph geçmişti. On yıl sonra bile ülkenin doğusunda savaş sürüyordu ve DKC (Demokratik Kongo Cumhuriyeti), Birleşmiş Milletler insani gelişme indeksinde son sırada yer alıyordu. Dünyaya gelmek için berbat bir ülke...

– O, bu...

Erwan artık dinlemiyordu. Geldiği andan itibaren *hatırlamaya* başlamıştı. Kokular, renkler, sıcaklık. Önceki gün, sabahın beşinde Kinşasa'ya inmişlerdi. Uçaktan inince erimiş kurşunun tonlarını ve ağaran günün kokusunu hatırlamıştı.

“Otoyol”dan (sıradan bir yol) başkente giderlerken güneş doğmuştu. Atmosfer, bir anda tuğlaların ve kötü rafine edilmiş benzinin pis kokularını önüne katıp sürükleyen mutlak bir kuraklığa dönüşmüştü. Bir zamanlar *La Belle* (güzel kadın) olarak adlandırılan Kinşasa, bugün içinde canlı renklerde bubular giymiş kara kafalılardan karınca yuvası gibi kaynaştığı, ters çevrilmiş devasa bir çöp tenekesini andırıyordu.

Otele varınca, Erwan kendini odasına atmış, klimayı maksimum soğuğa ayarlamış ve duşa girmişti. Birkaç saat dinledikten sonra babasıyla havuz kenarında aperitif içip öğle yemeği yerken yeniden fritöze dönmek zorunda kalmıştı. Ardından, bir iç hat uçuşu için yeniden yola çıkmışlardı. Havaalanına giderken yağmur başlamıştı. Toz balçığa, renkler de sokakları kaplayan, çatılardan oluk oluk akan, duvarları kirleten erguvan kırmızısı bir nehre dönüşmüştü. “Yağmur mevsimi erken başladı” demişti Morvan, kanser teşhisi koyan bir doktor edasıyla.

Dört saat sonra, “bakır başkenti” Lubumbashi'deydiler, burada da aynı şiddetli yağmur karşılaşmıştı onları. Erwan, dünyanın amniyon sıvısında yüzüyormuş gibi bir hisse kapılmıştı. Babası omzuna vurarak “Ailemizin beşiği, evlat!” demişti. Hiç de şaka yapıyor gibi değildi. Bu cümle Erwan'ın tuhafına gitmişti: O, soyunun daha çok Bröton aristokrasisine –Morvan-Coätquen– dayanmasıyla övünürdü. Otelde bir kez daha aynı döngü devam etmişti: Aperitif, akşam yemeği, havuz. Gece, artık aralarında olmayan müteveffa Sese Nseko'ya tahsis edilmişti. Adam, bizzat Morvan tarafından kurulmuş maden şirketi Coltano'yu yönetiyordu.

Erwan her şeyi olurlarına bıraktı. Gecenin içinden kaygı verici

çıgllıklar yükselirken, neonların üstünde ızgara olan sinekleri duyuyordu. Arkadan aydınlatılmış havuz ölü yapraklar ve sütlüklerle kaplıydı. Afrika'daki Beyazların yaşamının, bir su kaynağı çevresinde vıraklayan kara kurbağalarınınkine benzediğini çoktan anlamıştı.

Ertesi sabah uyandığında hava yeniden kavurucuydu. Klima her an son nefesini verecekmiş gibiydi. Erwan siyah takım elbisesini giydikten sonra koltuğunun altında bir şamandıra gibi tuttuğu küçük çelengiyle bekleyen babasını buldu. Grégoire çelengi sabah kalkar kalkmaz yerel çiçekçilerden birine ısmarlamıştı.

– ... Kengo Buluji...

– Ya Kabila, diye sözünü kesti Erwan. O gelmiyor mu?

Babası kınayan gözlerle ona bakıp başını salladı.

– Dün sana anlattıklarımı hiç dinlememişsin. Kabila ile Nseko aynı etnik gruptan değiller. Papayı striptizciler kongresine davet etmek gibi bir şey olur bu.

Saygı sunma sırası Beyazlara gelmişti.

– Bana yardım et, diye buyurdu Grégoire.

Çelengi tuttular ve kortejde yerlerini aldılar. Morvan alçak sesle açıklamalarını sürdürüyordu, ancak açıklamalar bu kez Fransızlar ve Belçikalılarla ilgiliydi.

– Şu adam, bir mason. Uluslararası işbirliği bakanlığı yaptı ve...

Erwan sadece çilli ve kel kafalar, kırış kırış olmuş boyunlar, gür kaşlar görüyordu. Yaş ortalaması yetmiş ila seksendi. İşlerin devam edeceğinden emin olmak için gelmiş, bir ayağı çukurda filler. Leş yiyicilerin arkasında ise Çinliler, Hintliler yer alıyordu. Nöbet değişimi...

Tam tabutun önüne varmışlardı ki, kocaman bir el Morvan'ın omzuna dokundu.

– Nasılsın dostum?

Babasından daha iri bir Afrikalı tam arkalarında duruyordu. Erwan geriye doğru bir adım attı. Siyah adam bando takımının sesini bastıran bir kahkaha attı ve dökme demiri andıran yüzünün ortasında parlak dişleri gözüktü. Grégoire da kahkahayı bastı ve iki çam yarması kucaklaştılar.

– Sakın bu yaşlı alçak için buraya kadar geldiğini söyleme!

– Minnet duygumu göstermek için.

– Pis herif! Buradaki tek efendi sensin, herkes bunu biliyor!

– Nseko bizim fırtınadaki kaptanımızdı.

– Bekçi köpeği, evet. Ruhu huzur bulsun. (Kızarmış gözlerini Erwan'a çevirdi.) Beni tanıştırmayacak mısın?

- Oğlum, Erwan. General Trésor Mumbanza.
- Çam yarması var gücüyle Erwan'ın elini sıktı.
- Seni tanıdığımıza memnun oldum! (Parmaklarını Erwan'ın tıraşlı kafasında gezdirdi.) Asker misin?
- Polis. Başımı serin tutmayı severim.
- O zaman burada rahat edeceksin! Ama kafana bir şapka geçersen iyi olur!

Yeniden bir kahkaha patlattı.

Mumbanza'nın sırtı güneşe dönüktü. Sadece siyah iri gözlerinin akı görünüyordu. Erwan'ın aklına Douanier Rousseau'nun * *Yılan Oynatıcısı* adlı tablosu geldi.

- Dostumuz, Katanga düzenli ordusunun komutanıdır, diye açıkladı Morvan. Bir tür bizim yerel Pinochet'miz.
- Pohpohlamaya gerek yok.
- O olmasaydı, Kivu Savaşı çoktan Lubumbashi'ye ulaşmış olacaktı.

General (koyu renk elbisesinde herhangi bir askeri simge yoktu) tabutu işaret etti ve komplocu bir ses tonuyla konuştu:

- Neden öldüğünü biliyor musun?
- Kalp krizi olduğunu söylediler.
- Evet, Afrika usulü kalp krizi. Kalbini söktüler.
- Kim?
- Tutsiler. Hutular. Mai-Mai'ler... Seçim senin. Hatta belki de Banyamulengeler veya kadogolar.** Ya da siz, Beyazlar, gizlice. Kim bilir?

– Bu nerede oldu?

– Villasında. Elektrikli testereyle gövdesini açmışlar ve işlerini halletmişler. Bana sorarsan, kalbini yemek için evden çıkmayı bile beklememişler. (Mumbanza, Erwan'a bakıp buharlı lokomotif gibi puflayarak güldü.) Burası çocuk, gerrrrçek Afrika!

– Saçmalamayı kes, diye bağırdı Morvan. Onu korkutacaksın.

Arkalarında homurtular yükseldi; geçiş yolunu tıkamışlardı. Erwan çelengi koymak için acele etti. Dua etmek için dönüp yeniden tabutun önüne gelmek gerekecekti.

– Nseko'nun yerine kim geçecek? diye sordu Grégoire, açık büfenin yer aldığı çadıra doğru ilerlerken.

- Öğle yemeğinden sonra oylama yapılacak. Genel kurul!
- Şansın yüksek...

* Henri Julien Félix Rousseau: Naif veya primitif üslupta resimler yapan Fransız post-empresyonist ressam. Mesleği yüzünden *Douanier* (gümrük memuru) olarak bilinir. (ç.n.)

** Orta Afrika'da çocuk askerlere verilen ad. (ç.n.)

Mumbanza, tamamen numaradan, bıkkınlık ifade eden abartılı bir hareket yaptı.

– Bütün vekâletleri ben yüklenemem ama kibarca benden talepte bulunurlarsa... (Aniden başını çevirdi, kalabalığın içinde birini fark etmişti.) Sonra görüşürüz. Sıkacak başka eller var.

Morvan'lar, beyaz örtülü masaların dizili olduğu tentenin altına girdiler. Çeşit çeşit alkoller, meyve suları, şişe geçirilmiş sığır etleri, yağda kızartılmış balıklar... Tentenin altına barbekü kokuları hâkimdi.

– Cinayet için mi geldin? diye sordu Erwan, ılınmış portakal suyunu içerken,

– Hayır. Haberim bile yoktu.

– Araştıracak mısın?

Grégoire yere tükürdü; hemen yeniden Afrikalı olmuştu.

– Araştıracak bir şey yok. Zenci meseleleri.

– Ya o? diye sordu Erwan, Mumbanza'yı işaret ederek.

– Nseko'nun yerini alacak. Çok kötü değil... İyi şarap ve beyaz amcık meraklısı.

Erwan babası ne zaman dalga geçiyor, ne zaman ciddi konuşuyor asla anlamazdı.

– Fransa'yı 68 Mayıs'ında kargaşadan kim kurtardı biliyor musun?

– Hayır, diye yalan söyledi Erwan.

Hikâyeyi ezberle biliyordu aslında.

Baba alkol dolu bir kadehi güneşe doğru uzattı.

– Ricard.* Fransa solcuların elinde oyuncak haline geldiğinde, Pasqua ve SAC'deki** hizbi De Gaulle'ü destekleyen bir gösteri düzenledi. Bunu herkes biliyor zaten. İki yüz bin adam Champs-Élysée'ye çıktı ve bir devrim daha başlamadan önlendi! Daha az bilinen ise, Fransa'nın dört bir köşesinde göstericileri ayaklandırmak için Korsikalının Ricard bağlantılarını harekete geçirmiş olmasıydı. O dönemde Ricard markasının temsilcisiydi. Tüm bayiler hemen işe koyuldular ve arabalar kiraladılar. Paris'e vardıklarında, militanların bedava bir kadeh içki, bir dilim jambon hakları vardı ve harekete geçmek için en iyi zamandı! (Hatıraların sağlığına kadeh kaldırdı.) Fransa'da Mao, pastis karşısında ne yapabilir ki?

* Aperitif olarak içilen bir tür pastis. (ç.n.)

** SAC: Service d'Action Civique (Sivil Eylem Hareketi). Fransa'daki 68 Olayları'nda De Gaulle'ü desteklemişlerdi. Charles Pasqua da SAC'de görev almış, daha sonra Chirac ve Balladur hükümetlerinde içişleri bakanlığı yapmıştır. (ç.n.)

Kadehi bir başka tepsiye bıraktı (asla alkol kullanmazdı) ve Erwan'ın sormadığı soruya sonunda cevap verdi:

– Sana neden burada olduğumuzu söyleyeceğim. (Göz kırptı.)
Sizin mirasınıza göz kulak olmak için.

ONLAR ÖLÜMSÜZLÜĞÜN SIRRINA VAKIF OLANLARDI.
İNTİKAM HİSSİYLE YANIP TUTUŞAN, KÖTÜLÜĞÜN
ÖNCÜLERİYDİ.
ZAMANIN VE MEKÂNIN ÖTESİNE GEÇEBİLENLERDİ.
AFRİKA'NIN DERİNLİKLERİNDEN GETİRDİKLERİ
KARA BÜYÜLERİYLE AKLIN SINIRLARINI AŞANLARDI.

JEAN-CHRISTOPHE GRANGÉ'DEN
KONGO-FRANSA-BELÇİKA ÜÇGENİNDE
TÜYLER ÜRPERTİCİ, SOLUK SOLUĞA
BİR KOVALAMACA.

JEAN-CHRISTOPHE GRANGÉ

1961'de Fransa'da doğdu. Çeşitli haber ajansları ve gazeteler için çalıştı. *Paris-Magazine* için bilimsel röportajlar hazırladı. Bütün dünyada ve Türkiye'de aylarca çok satanlar listesinden inmeyen *Kızıl Nehirler*, *Taş Meclisi*, *Leyleklerin Uçuşu*, *Kurtlar İmparatorluğu*, *Siyah Kan*, *Şeytan Yemini*, *Koloni*, *Ölü Ruhlar Ormanı*, *Sisle Gelen Yolcu* ve *Kaikem* adlı kitapları Doğan Kitap tarafından yayımlandı.

Çeviren: Tankut Gökçe

ISBN 978-605-09-3469-4

9 786050 934694

serifikas no: 11960

Tavsiye
edilen
satış
fiyatı

₺ 29

DK
DOĞAN
KİTAP